

Kancelář prezidenta republiky
Archiv Pražského hradu

Zpráva o činnosti
Archivu Pražského hradu
za rok 2021

Úvod

Archiv Pražského hradu (Archiv PH) uchovává a zpřístupňuje historické dokumenty k dějinám Pražského hradu, k jeho umělecko a kulturně-historickému významu, stavebnímu vývoji a obecně k jeho funkci ústředního sídla hlavy státu. Archiv PH vykonává tuto činnost od konce roku 1920 v souvislosti s postupným přebíráním péče o hradní areál Kanceláří prezidenta republiky (KPR). V letech 1920-1925 byly v Archivu PH soustředěny podle osmého oddílu mírové smlouvy s Rakouskem (podepsána v Saint-Germaine - en -Laye, 1919) během tzv. spisové a archivní rozluky historické archivní fondy z působnosti na Hradě fungujících úřadů v 16. - 20. století (do roku 1918). V roce 2020 si pracoviště připomenulo 100 let své existence vydáním jubilejní monografie *Hradu a obci: sto let Archivu Pražského hradu 1920-2020*.

V roce 1957 se na základě vládního nařízení 55/54 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu stala KPR výkonným orgánem památkové péče o chrám sv. Víta a z tohoto titulu převzala do odborné správy rovněž Kapitulní knihovnu se sbírkou hudebnin, Archiv Metropolitní kapituly a fond Jednota pro dostavbu chrámu sv. Víta. Na fondy Metropolitní kapituly byl v roce 2015 vznesen nárok ze strany vlastníka, tj. Metropolitní kapitulou u sv. Víta v Praze. Vedla se jednání o budoucím místě uložení těchto mimořádně vzácných archivních fondů. Na základě Smlouvy o úschově archivních fondů (leden/únor 2019) mezi Metropolitní kapitulou u sv. Víta a Kanceláří prezidenta republiky jsou fondy Metropolitní kapituly nadále uloženy v Archivu PH.

V současnosti je péče o fondy vykonávána na základě zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s potřebami zřizovatele – Kanceláře prezidenta republiky. Archiv PH je organizačně zařazen do Oddělení Archivy KPR a PH v Odboru spisové a archivní služby KPR (OSAS KPR), od 1. dubna 2015 je tento odbor veden v rámci Sekce administrativní KPR.

I. Personální podmínky v Archivu PH

Mgr. Tomáš Zubec, odborný archivář, vedoucí Archivu PH
Mgr. Martin Halata, ředitel OSAS KPR, samostatný archivář
Mgr. et Mgr. Lenka Kluková, odborná archivářka
Mgr. Petra Ponzerová, odborná archivářka
Bc. Anna Jenšíková, knihovnice
Martin Výborný, pracovník badatelný

II. Celkové množství uložených archiválií

K 31. prosinci 2021 Archiv PH spravoval 60 kmenových archivních fondů o metráži 1092,5 bm (v evidenci NAD) a 27 939 svazků knih Specializované knihovny Archivu Pražského hradu a Archivu Kanceláře prezidenta republiky.

Akviziční činnost: proběhla výměna digitalizátů s Archivem ČVUT: Archiv PH poskytl digitální fotografie a edičně zpracovaný přepis dopisu Josefa Mockera s informacemi o ČVUT. Archiv ČVUT poskytl digitální reprodukce z katalogu posluchačů Polytechnického ústavu z období 1856-1861 dokládající studium Josefa Mockera a jeho bratra Adolfa Mockera na pražské polytechnice.

Byla dokončena akvizice obrazu Jana Morávka (ze soukromého vlastnictví) a konvolutu fotografií rodokmenu ze stejného vlastnictví. Zahájena akvizice pozůstalosti arch. Vladimíra Studeného, bývalého zaměstnance Stavební správy PH.

III. Výběr, archivní zpracování a využívání archiválií

Pracovní rok 2021, byl opět velmi neobvyklý, vzhledem k probíhající světové epidemii COVID-19. Více než půl roku byla pracovní činnost archivářů omezena a kombinována s výkonem práce z domova. Badatelna byla pro veřejnost zpřístupněna až ve druhé polovině roku a značná část dotazů byla řešena prostřednictvím e-mailů, telefonicky aj. V souvislosti s proti-epidemiologickými opatřeními byla odborná činnost archivářů značně ztížena, byly zrušeny různé odborné konference, semináře a školení, které každoročně pracovníci archivu navštěvovali, přesto se podařilo zúčastnit některých seminářů prostřednictvím webu a navštívit i jiné paměťové instituce.

Badatelská aktivita byla vyšší než v předchozím roce, přesto v porovnání s „předcovidovými“ lety byla pod průměrem, což bylo zapříčiněno dlouhodobým uzavřením badatelny archivu. Uzavírka badatelny byla hojně využita pro vnitřní revizi archivních sbírek a pro přípravu na státní kontrolu archivních fondů.

26. května provedli v Archivu Pražského hradu zástupci Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR, PhDr. Michal Wanner, Ph. D. a Mgr. Eva Šimicová státní kontrolu evidence NAD. Kontrola proběhla v pořádku, bez výrazných nedostatků.

Badatelnu Archivu PH navštívilo 51 badatelů (včetně zahraničních – USA, Japonsko, Belgie aj.), uskutečněno bylo 94 badatelských návštěv. Zodpovězeno bylo cca 700 badatelských dotazů.

Práce na projektové dokumentaci fondu *Nová plánová sbírka (NAD 15)*, uložení, rozčlenění a kompletace nových přírůstků. Průběžná digitalizace fondu *Sbírka fotografií Stavební správy PH (NAD 23)* a vkládání fotografií do nových nekyselých papírových obálek. Rovněž byly uskutečněny dílčí revize některých fondů: *Sbírka architektonických studií a návrhů (NAD 17)* byl dále roztríděn do tematických celků a nově zabalen. Pořízen byl k němu aktualizovaný položkový seznam. Revizí prošel rovněž fond *Soutěžní návrhy na výzdobu chrámu sv. Víta (NAD 22)*, včetně doplnění prozatímního inventárního seznamu. Revizí prošly fondy *Zámecké hejtmanství (NAD 29)*, *Mocker Josef – plány Jednota (NAD 20)*, *Mocker Josef – osobní pozůstalost (NAD 16)*, *Osobní pozůstalost Kamila Hilberta (NAD 54)*. Fond *Dr. Adolfina Knechtlová (1914–1968)*. *Osobní pozůstalost (NAD 2)* byl podroben důkladné revizi včetně inventáře, která bude pokračovat také v roce 2022. Na základě revize, která spočívala v důkladné analýze pramenů, byly zjištěny cenné informace o druhém novodobém dómském architektu Josefu Mockerovi. Po dokončení revize bude inventář aktualizován.

Publikační činnost pracovníků Archivu PH:

Martin HALATA (rec.). BARTA-FLIEDL, Ilsebill, Martin MUTSCHLECHNER a Peter PARENZAN. *Bruch und Kontinuität: das Schicksal des habsburgischen Erbes nach 1918 : gewidmet Dr. Peter Parenzan zum 80. Geburtstag*. [Wien]: Bundesmobilienvverwaltung, [2019]. ISBN 978-3-901568-94-7, in: **TH 28 (2021)**, s. 221-228.

Účast na konferencích a přednáškách pracovníků Archivu PH:

- *Školení archivářů* v souvislosti s přechodem národního archivního portálu na novou verzi, NArP 2.0 (25., 30. března a 7. dubna 2021)
- *Kurz pro lokální správce systému PEVA II* (11. 10. 2021)
- *Osobní údaje v archivech: soukromí a otevřenost v informačním věku* (mezinárodní online konference 9. 11. 2021)
- *Vnitřní prostředí v depozitářích, nové normy a předpisy* (online webinář, 1. 12. 2021)

Výstavy, na kterých Archiv PH participoval:

- *1920-2020 PRAHA-TOKIO, VLIVY, PARALELY, TUŠENÍ SPOLEČNÉHO*, (Galerie Jaroslava Fragnera, 31. 3. – 13. 6 2021).
- *Svatá Ludmila, kněžna lidu milá* (Arcibiskupství pražské, 15. 10. 2021 – 28. 2. 2022)

IV. Stav archiválií

Archiválie uložené v depozitářích Archivu PH jsou v dobrém fyzickém stavu. Depozitáře jsou pod neustálou elektronickou kontrolou a jejich klimatické podmínky jsou monitorovány pracovníky archivu a Správy Pražského hradu. Prostřednictvím centrální vzduchotechniky a mobilních odvlhčovacích jednotek je zajištěno, aby nedocházelo k teplotním a vlhkostním výkyvům.

V. Konzervace a restaurování archiválií

Restaurátorské práce na archiváliích Archivu PH nebyly v roce 2021 realizovány.

V rámci prevence při předkládání studijního materiálu z archivních fondů do badatelny a při vyřizování běžných badatelských objednávek (via e-mail, tel.) byly rovněž v roce 2021 vytvářeny studijní/reprodukční kopie (digitální fotografie, mikrofilmy) z nejčastěji žádaných archiválií. Jednalo se především o fondy Metropolitní kapituly, Staré a Nové plánové sbírky, Sbírkou fotografií Stavební správy PH, Téka-Mocker, aj. Podobný princip byl uplatněn i při vytváření zálohovacích kopií.

V souvislosti s některými výstavami byly konzervátorem vyhotoveny z nekyselého materiálu nové úložné a přenosné schránky, kapsy, obálky atd., které se dále využijí pro běžné uložení archiválií v depozitářích.

VI. Specializovaná knihovna Archivu Pražského hradu a Archivu Kanceláře prezidenta republiky

Specializovaná knihovna Archivu Pražského hradu a Archivu Kanceláře prezidenta republiky je rozdělena do několika knihovních fondů:

- a) knihovna Archivu PH
- b) knihovna Archivu KPR
- c) Uměnovědná knihovna
- d) knihovna Oskar Schürer

Veškerá činnost v knihovně probíhala v rámci schváleného rozpočtu určeného k budování, údržbě a ochraně knihovního fondu obou částí knihovny.

Vzhledem k epidemiologické situaci se výrazně snížil počet externích badatelů, kteří navštívili badatelnu Archivu PH a tím se snížil též počet jimi požadovaných a vypůjčených knih. Z fondu Archivu PH byly provedeny čtyři externí výpůjčky pracovníkům KPR a SPH (řada starších výpůjček byla prodloužena), dále výpůjčky pracovníkům Archivu PH (odhad ca 500). Pracovníkům archivu byly vyřízeny též meziknihovní výpůjčky knih, které se ve fondech Archivu PH/Archivu KPR nenacházejí.

Během roku se uskutečňovala běžná knihovnická agenda (katalogizace přírůstků, časopisy, výpůjčky, objednávky, ošetření fondu apod.). Průběžně bylo prováděno uspořádání knihovního fondu tak, aby knihy byly řádně uloženy a srovnány a bylo získáno maximum volného prostoru pro přírůsteky.

V průběhu roku byl dále doplňován seznam duplicitních (příp. nepotřebných) knih, časopisů a separátů z fondu Archivu PH. Vybrané publikace byly poté – v rámci předem dohodnuté výměnné spolupráce – nabídnuty Knihovně Národního archivu ČR a Knihovně Generálního ředitelství NPÚ. Dále budou duplicitní publikace dle předem daného seznamu postupně nabízeny dalším knihovnám a organizacím.

Přírůstek knih do fondu Specializované knihovny APH a AKPR byl 342 publikací, které byly získány zakoupením, na základě smluv, dary.

Knihovní fond	Počet knihovních položek	Přírůstek	Smlouvy	Dary	Nákupy	Zpětná katal. / vazby / aj.
Fondy APH a AKPR	23732	342	19	95	168	60
Uměnovědná knih.	2786	uzavřený fond	uzavřený fond	uzavřený fond	uzavřený fond	0
Knih. Oskar Schürer	1421	uzavřený fond	uzavřený fond	uzavřený fond	uzavřený fond	0
CELKEM	27939	342	19	95	168	60

Zpracoval:
Mgr. Tomáš Zubec m. p.
16. 2. 2022